MONVMENTVM ROMANVM
NICOLAO CLAVDIO
FABRICIO PERESCIO
SENATORI AQVENSI
DOCTRINÆ VIRTVTISQVE CAVSA
FACTVM.

R O M Æ
TYPIS VATICANIS CIↃIↃCXXXIIX.

SVPERIORVM PERMISSV.

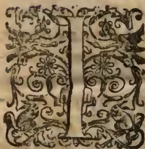

λευκὸν ἔαρ, λευκὸν δὲ θέρος καὶ χεῖμα φέρεσθαι.

IO. IACOBVS BVCCARDVS
FRANCISCO BARBERINO
VRBANI VIII. PONTIF. MAX.
FRATRIS F. CARDINALI
S. P. D.

N maximo dolore, atque desiderio Claudij Fabricij, cuius acerba mors, me ac studia mea grauiter afflixit; hoc demum vtor solatio: quòd satis idonea mihi inde oblata sit occasio, qua simul in præstantissimum hominem mortuũ, in vrbem Romam, ac in te potissimùm EMINENTISSIME PRINCEPS, *claram grati animi mei significationem dare possim. quod nunc in isto opere edendo facere, mihi quidem videor. Eo enim, primùm ipsi Perescio, pro summis illius virtutibus; sicut pro maximis in me*

meritis, quibus aditus in hanc vrbem, domumque Vestram mihi patefactus est; diuinum immortalitatis donum relatum iri mihi persuadeo: cùm tot egregiorum artificum, hoc est doctissimorum hominum Romanorum, nomen ac manum, tuamque insuper autoritatem, ad summi viri memoriam posteritati consecrandam, in hoc monumento agnosco. Romæ autem, velut alteri patriæ, me plurimum debere fateor, atque etiam profiteor: præsertim cùm is sit animi mei sensus, vt iucundum studiorum meorum, ac tranquillitatis, quod in ea per multos annos habeo domicilium, & honestum vitæ literatæ statum, opibus honoribusque facilè anteponam. Quamobrem de hac vrbe bene mereri, vt in posterum spero, ita hic in præsentia opto, atque etiam conor. quandoquidem in hoc Perescij sepulchro, præclarum illius elogium incido; & simul gentibus exteris illustre statuo documentum, quàm hæc ciuitas, nunc si vnquam aliàs, virtutes atque doctrinas, in cuiuscunque nationis, atque ordinis hominibus admiretur; debitosque illis honores tribuere, & velit humanissimè, & magnificentissimè possit: Ceterùm in hoc ipso Monumento; quod homini tibi charissimo, tua vo-

luntate

luntate tuoque ære factum, idcirco tibi dedicandum esse putaui; perpetua apparent meæ in te ac Barberinam domum, gratæ piæque signa voluntatis. atqui certè, non essem dignus ijs literis, in quibus liberiùs viuere, mihi per te potissimùm licet; non liberali illo otio, quod mihi olim Romæ, pro maximo negotio esse voluisti: nisi te omni studio atque obseruantia colerem, ac illustreis tuas, patruique tui Pontificis Maximi, virtutes non agnoscerem, & quoad feret dicendi facultas, prædicarem. Quod quidem eò libentiùs facio, quò longiùs meam laudationem, sicut a necessitate, ita ab adulatione abesse, omneis existimaturos cõfido, qui & ingenij rerumque mearum conditionem, & singularem tuam modestiam, præsentemque Reip. Romanæ statum nouerint. Si quidem hanc ab armatorum incursione barbarorum, a fame, pestilentia, ac vastitate, quæ in vniuersam propè Europam hodie inuadit; vestra præsertim sapientia, bonitate, atque vigilantia, incolumem esse seruatam, S.P.Q.R. monumentis publicis testatus est. Incolæ vero & peregrini, vrbem imperij sedẽ, sacris profanisque ædibus, armamentarijs, bibliothecis, theatris, magnificè a vobis ornatam

læti

læti frequentesque, aspiciunt; & quod maximum est, ciuitatem ipsam artibus, studijs, moribusque optimis, ad domesticam vestram disciplinam, non tam imperio quàm exemplo institutam, & quasi eruditam esse admirantur. Atque eæ vestræ sunt populares, publicæque virtutes: ad quas, nos qui te propiùs contingimus, penitùsque cognitum habemus, illas etiam domesticas scimus esse adiunctas: continentiam, atque temperantiam, quæ vix in priuati nedum in Principis viri fastigium cadant: & affabilitatem humanitatẽque, maximè in exteros homines atque longinquos; quorum videlicet animos a Repub. Romana alienos, sic allicis atque ei reconcilias. Præterire nequeo illud tam singulare, perpetuumque bonarum artium, & Græcarum Latinarumque literarum studium; vt in tanto cumulo, ac pondere negotiorum curarumque, in quarum conscientiam atque consortium, a sapientissimo patruo tuo aduocatus es, aliquam quoque partem cogitationum tuarum, arcanarumque illarum horarum, literis quotidie impertias. Fuitque hæc potissimùm causa, vnà cum reliquis, & sancta & grauis; quamobrem te vnum ex omnibus, olim fecerim faciamque

ciamque

ciamque plurimi, & in familiaritatem, potestatemque demum tuam venerim. non tam fortunam, ad quam, vt auarus aut ambitiosus quisque maximè est, ita cupidissimè conuolat; quàm virtutem tuam, meumque iudicium in hoc secutus. Sed vberem adeo gloriæ, laudumque vestrarum segetem, si in istis epistolæ angustijs velim concludere, temerè frustraque fecerim. Ijs porro latior dabitur campus, in optimi illius parentis tui Caroli Barberini vita, cuius historiam tibi olim recepi me esse conscribturum. Tu interea, HVMANISSIME ERVDITISSIMEQVE PRINCEPS, *istud mei in te, tuam domum, atque ipsam adeo vrbem, amoris & obseruantiæ Monumentum, libens accipe; ac me meaque studia, Perescij morte isthic iacentia, vestra commendatione, & vestro illo fauore, quem tu patruusque tuus, Pontifex Optimus Maximus, me olim sperare iussistis, erigite, & ad lætiores tandem exitus prouehite. Romæ. Idibus April. An.* C. N. CIↃ IↃ C XXXIIX.

NICOLAO . CLAVDIO . FABRICIO . PERESCIO
DOMO . AQVIS . SEXTIIS . PROV . GAL . NARBON
SENATORI . ATQVE . ABBATI
QVI . QVVM . VNIVERSIS . VIRTVTIBVS
QVÆ . LAVDABILEIS . VIROS . EFFICIVNT
NVLLI . RETRO . SECVNDVS
ET . IN . LITERAS . HOMINESQVE . LITERATOS
STVDIO . ATQVE . LIBERALITATE
OMNIVM . FACILE . PRIMVS . ESSET
VITAM . HVIC . SÆCVLO . ADMIRABILEM
RARI . APVD . POSTEROS . EXEMPLI
SED . HEV . BREVEM . VIXIT . ANN . LVII.
DECESSIT . DOMI . VII . KAL . IVL . AN . C . N . CIↃ IↃ C XXXVII.

ACADEMICI . ROMANI . OB . SVMMVM . EIVS . AMOREM
IN . ANTIQVITATEM . NOMENQVE . LATINVM
FVNEBREIS . HONORES . FREQVENTI . CONCIONE
LAVDATIONEM . ET . CARMINA . FECERVNT
AVTORE . FRANCISCO . BARBERINO . CARDINALI
CVRANTE . IOANNE . IACOBO . BVCCARDO
NOB . PARISIENSI . AMICO.

DE

DE FVNEBRI CONCIONE ACADEMICORVM ROMANORVM

Habita in morte Nicolai Claudij

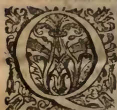
FABRICII PERESCII

EPISTOLA

IOANNIS IACOBI BVCCARDI

AD FRANCISCVM OLEARIVM

Regiarum rationum Lutetiæ magistrum.

Væ Romæ acta sint, in Herois illius nostri Perescij morte decoranda; eorum narrationem vicissim *tibi* mitto, vir ornatissime, pro commentariolo, quod de eius vita ad me scribsisti; de quo magnas tibi habeo gratias, & quantùm possum hìc refero. Cùm primùm tristis de eius interitu nuncius, mihi a Petro Gassendio V. D. hùc allatus est: illicò Francisco Barberino Cardinali autor fui, vt homini de nomine Romano optimè merito, honorés funebres Romæ publicè haberentur. id verò nusquam commodiùs præstari posse videbatur, quàm in celebri illo doctissimorum, cuiuscunque ordinis, ac nationis, hominum conuentu, qui nomen ab Academia mutuatus, bis singulis mensibus, magno literarum bono cogitur. vbi nimirum, post orationem ex-

quiſiti cuiuſdam argumenti, ab homine diſerto, ex ſuggeſto pronunciatam; reliqui Academici carmina, aliaque ſcribta elegantiora, magna auditorum frequentia recitant. Vt ſemel id ab humaniſſimo Principe Barberino, prò vetere eius, atque ſingulari, in ſummum virum beneuolentia, conſecutus ſum: cum Academicis ex illius autoritate agere non deſtiti; vt Pereſcio laudationē frequenti concione, & carmina funebria, ex optimo ſuo more decernerent. Sed vetabant leges, ijs tantùm qui dū viuerent, Academiæ Principes renunciati fuiſſent, hunc honorem tribui iubentes; ſic vt per annos ferè quadraginta, quibus Academia floret; homines ad ſummum ſex, eo in morte ornati numerentur: Mancinus, qui hunc conuentum primus inſtituit, Guarinus, Marinus, Cæſarinus, Grillius, & Aleander; non ſolùm Academiæ, ſed Italiæ in liberalibus diſciplinis, maximè Poetica principes. At iſtam legum ſeueritatem mitigauere, cùm maxima in antiquitatem literaſque Latinas, Pereſcij meritas, tum Principis Cardinalis voluntas, & humanitas Camilli Columnæ, viri eximio literarum ſtudio, æquè atque ſumma generis nobilitate clari; qui vt nunc Academiæ Princeps eſt, honorificentiſſimum Pereſcio decretum, initis ſuffragijs fecit. Vt ad diem XII. Kal. Ianuarias, Academicorū concio frequentiſſima, in aula Manciniana de more haberetur: vbi Fabricij imaginem collocari placeret, in edito inſignique loco, qui ſicuti ſuggeſtum, & Principis iv-virumque Academiæ moderandæ ſeſſio; atque etiam primus ſubſelliorum ordo Cardinalibus deſtinatus, ſericis pulli coloris velis obtenderetur; reliquis ſedilibus ſimiliter atratis. Conſeſſu ita ornato,

to, Perefcius quàm honorificentiſſimè, pro concione laudaretur; munúſque iſtud, quod pro meâ in hominem chariſſimum, atque amantiſſimum pietate poſtulabam, de ſententia Franciſci Barberini, in cuius poteſtate totus ſum, deferretur. ceteri verò omnes Academici, carmina funebria, ad magni viri memoriam decorandã, recitarent. Quæ demum omnia, magnificè, rectè, atque ordine facta ſunt; cum tanta hominum celebritate, vt eam capere aula non potuerit. iſtumque conuentum cohoneſtabant, doctiſſimi atque illuſtriſſimi ciuitatis viri; in primis Bentiuolus, Cueua, Biſcia, Pamphilius, Pallotta, Brancatius, Aldobrandinus, Franciſcus & Antonius Barberini fratres, atque Burgheſius; Cardinales non minùs ingenio & doctrina, quàm ſacerdotij amplitudine, inter ceteros maximè eminentes. Hæc de funebri concione Academicorum Romanorum, te ſcire oportere putaui. De carminibus id tantùm dicere habeo, pleraque a clariſſimis Vrbis Poetis eſſe ſcribta. porro tam de illis tuum eſto iudicium, quàm de noſtra hac Laudatione. de qua priuſquàm ſententiam pronuncies, duo te monitum velim; alterum, vt pro certo habeas, in laudibus, quæ de præſtantiſſimo viro innumeræ propè, atque incredibiles in ea habentur, nihil a me vel fictum, vel oratoria licentia, ſupra veritatis rationem amplificatum; ſed omnia prorſus eſſe petita, tam ex tuo de illius vita commentariolo, quàm ex ipſius epiſtolis; quas quidem de plurimis quæ Romæ extant, videre mihi licuit. alterum eſt, quod etiam te animaduertere vehementer cupio: me ſcilicet in hac Laudatione faciendà, Cicerone magiſtro vti potiſſimùm voluiſſe

qui hæc præter cetera, in Orator. Partit. præcepta tradit. ¶ *Conficitur autem genus hoc dictionis, narrandis exponendisque factis, sine vllis argumentationibus, ad animi motus leniter tractandos magis, quàm ad fidem faciendam, aut confirmandam accommodatè.* ¶ *Factorum collocatio triplex est: aut enim temporum seruandus est ordo, aut in-primis recentissimum quodque dicendum, aut multa & varia facta, in propria virtutum genera sunt dirigenda.* ¶ *In toto quasi contextu orationis, hæc erunt maximè illustranda; quemadmodum quisque generatus, quemadmodum educatus, quemadmodum institutus, moratusque fuerit; & si quid cui magnum, aut incredibile acciderit; tum quod quisque senserit, dixerit, gesserit, ad ea quæ proposita sunt, virtutum genera accommodabuntur.* Item lib. II. de Oratore. ¶ *Ea virtus esse videtur præstantis viri, quæ est fructuosa alijs, ipsi autem laboriosa, aut periculosa, aut certè gratuita.* ¶ *Est etiam cum ceteris præstantibus viris comparatio, in laudatione præclara.* Præter Ciceronem, atque etiam Cornificium & Quinctilianum, præcipuè Socratem sum secutus; qui apud Platonem ἐν τῷ ἐπιταφίῳ λόγῳ, Aspasiæ magistræ suæ funebrem orationem, in exemplum perfectè absolutum proponens; qualis demum materies, finisque eius esse debeat, his verbis declarat. δεῖ δὴ τοιούτου τινὸς λόγου· ὅστις τοὺς μὲν τετελευτηκότας ἱκανῶς ἐπαινέσεται, τοῖς δὲ ζῶσιν εὐμενῶς παραινέσεται· ἐκγόνοις μὲν καὶ ἀδελφοῖς, μιμεῖσθαι τὴν τῶνδε ἀρετὴν παρακελευόμενος. Cùm igitur locupletior mihi quærendus autor, quàm Socrates minimè videretur; hanc Platonis Laudationem, sicut antiquas illas huius planè similes, Thucydidis, Lysiæ, Isocratis, atque Demosthenis, quas præcipuè imitarer elegi. Quæ quidem simplices magisque historicæ, quam oratoriæ videntur narrationes, re-

rum

rum ab ijs qui laudantur, præclarè gestarum: nec flosculis aculeisque luxuriant, sed iucundissimum laudis, virtutumque fructum præbent; quas viui in mortuis admirati, sibi acquirere, ac Reipublicæ demum præstare conentur. Ea certè mens nostra fuit; de qua pergratum facies, si significaueris, qualis tandem fuerit existimatio, non tui solùm, sed veteris doctissimorum Puteanorum Academiæ, ac nouæ illius, quam Ioannes Armandus Plesseius Richelius, sapientissimus Cardinalis, Duxque item fortissimus; Dei beneficio ad Rempublicam, literasque amplificandas natus; præclarè instituit, atque in dies magnificè ornat. Tu verò interea, Nicolai Claudij Fabricij Perescij, τοῦ μακαρίτου memoriam, qua soles pietate colere perge; & Petrum Gassendium etiam atque etiam vrge, vt suos de eius vita commentarios, quàm maximè copiosos, atque perpolitos ocyus emittat. Sed in-primis a Rigaltio & Balsaco, hominibus in literis quibus dediti sunt, summis atque perfectis; omni studio contende, vt æternis elegantissimorum scriptorum suorum monumentis, Heroem nostrum velint, ad immortalitatem consecrare. Vale. Romæ. Kalendis Ianuarijs. An. C. N. CIↃ IↃ C XXXVIII.

IMPRIMATVR S. V. R. M. S. P.
IO. BAPT. EPISC. CAMER. VICES-GERENS.

IOannis Iacobi Buccardi Laudationem funebrem, de vita et virtutibus Nicolai Claudij Fabricij Perescij; disertè et eleganter, atque ea prorsus puritate ac candore scriptam, quo summus ille, et incomparabilis vir semper vixerat; Reu.mi P. Nicolai Riccardij, S. A. P. Magistri iussu legi: vt et Epicedia, a clarissimis, ac præstantissimis viris conscripta; hoc est, ipsarum Musarũ lacrimas, limpido et erudito Romanæ Academiæ humore, in Perescij funere manantes. quæ omnia, ad tanti viri memoriã posteritati consecrandam, typis excudenda censeo: cùm hominis ad bonas literas, artesque iuuandas nati, exemplũ sanè illustre ob oculos ponant; neque quidquam in ijs offenderim, quod Catholicæ religionis decretis, vel morum honestati aduersetur.

ROMAE IDIB. MAII CIƆ IƆ C XXXVIII.

LVCAS HOLSTENIVS.

IMPRIMATVR.
FR. NICOLAVS RICCARDIVS S. P. A. MAGISTER.

NICOLAVS CLAVDIVS FABRICIVS
DE PEIRESC SENATOR AQVENSIS

NICOLAI CLAVDII FABRICII PERESCII SENATORIS AQVENSIS LAVDATIO

HABITA IN FVNEBRI CONCIONE ACADEMICORVM ROMANORVM

A IO. IACOBO BVCCARDO PARISIENSI

ROMAE XII. KAL. IANVAR. CIↃ IↃ C XXXVII.

IN ORATIONEM FVNEBREM

NOBILIS ET DOCTI VIRI IO. IACOBI BVCCARDI

Habitam Romæ in morte viri illustrissimi Nicolai Claudij Fabricij Perescij,

CARMINA.

HENRICI DORMALII.

ΤΩν πόλεων ὅσον Ἑπτάλοφος, τόσον ἔξοχος ἀνδρῶν
Φαβρίκιος, κῆ τῶν φῶς μέγα σβεννύμενον:
Ἀλλὰ καὶ ἀνύει κῦρος τοῦ ἐν λογίοισιν ἀρίστῳ,
Ὅς τὸν οἱ ἐντάφιον πρέποντος ἔειπε λόγον.
Πάντα καλῶς ἄρ' ἔχει Πειρεσκίῳ, ἐστὶ γὰρ ἄκρα
Συζυγία, Βουκάρδος· Κλαύδιος· Ἑπτάλοφος.

Cardinales decem concionem funebrem præsentia sua cohonestant.

ΚΑν δέκα πορφυρειδῶν, Βουκάρδε, σε ἀμφὶς ἐχουσῶν
Πλεῖστον ὑπερκύπτεις σῶν σέλας ἐξ ἐπέων,

Academici Romani Orationem cum plausu & admiratione excipiunt.

ΑὟθις ἔλεν κῆ τῆς Καπετώλιον, οὐχὶ μὲν ὅπλοις
Ἄρεος, ἀλλ' Ἑρμοῦ ἔντεσιν ἐλλογίμου.

AL E-

ALEXANDRI POLLINI.

ÆTernæ in Vrbis luce, conſeſſu Patrum
Fauente, Romano ore, cultuque exequi
Potuiſſe laudes plurimas, & maximas
Extincti acerbo funere, heu, PERESCII,
BVCCARDE, res eſt magna, factuque ardua.
Sed qua executus ipſe, præclaram, auream
Orationem efferre qui poſſit ſatis;
Rem magnam & is præſtiterit, ac perarduam.

IOANNIS BAPTISTAE DONII.

CVius fama viri vix toto clauditur Orbe;
Mole perexiguus capit hunc liber; arte ſed in-
Cultuque eximius: BVCCARDI prouida cura (gens,
Quem peperit, ſæclis diuturnum μνῆμα futuris.

SCIPIONIS GRANDIMONTII.

PERESCI vt vitam numeris BOCHARDE diſertis
Proſequeris, vitæ conſulis ipſe tuæ.
Vtque viri laudes ad poſtera ſæcula mandas,
Sic te poſteritas officioſa colet,
Viuit Alexandri fama Thebanus Apelles,
Viuit Apellæa nec minus ille manu.
Ambo ſibi æternum faciunt nomenque decuſque,
Ambo ſibi reddunt quas meruere vices.
Sic tibi laudati ſtabit dum fama PERESCI,
Perſtabunt numeri, docte BOCHARDE, tui.
Antea clarus eras proprijs ſplendoribus: at nunc
Clarius adiecto lumine lumen eris.

ODE

STROFE I.

SE la virtù possente,
Sì come è della fama inuitta arciera,
Così fosse nel sen laccio dell'alma,
Il tuo spirto, o NICCOLA, hor certamente
Sciolto non batteria l'aura leggiera.
Ma doue il fato impera,
Non resiste al suo pondo arco di palma,
Che frà le palme eterno anco non visse
Nè Pelide il guerrier nè'l saggio Vlisse.

ANTISTROFE I.

CHi mai d'Ercol più forte,
O fugò belue, ò Gerione estinse,
O domò vizi, ò soggiogò Tiranni?
E pur anch'egli al saettar di Morte
Nè pelle di leon, nè claua strinse.
Ma, vincitor, nol vinse
(Benche nud'ombra) il domator de gli anni:
Che di chi sà legar Cerbero inferno,
Quando cade il mortal sorge l'eterno.

EPODO I.

SE non gisse a cader trà solchi il grano,
Ei resterebbe solo:
S'il buon, come Fenice aprisse il volo,
Emulata virtù sarebbe in vano:
E minori, e men belle,
Se non morisse il dì, parrian le stelle.

STROFE II.

QVello splendore interno
Ch' in tua vita, ò PERES, daua il tuo sole,
Come ben mille specchi accolti in vno,
Vincea la vista, instupidiua il senso,
Nè lasciaua capir l' alta sua mole;
Hor come l' ombra suole
I rilieui auuiuar trà'l bianco, e'l bruno,
Così de pregi tuoi fra' l morto orrore,
Più miro i lumi, e più v' inalzo il core.

ANTISTROFE II.

SE de gli alti natali
(Come Arcade si suol) nel Polo oscuro
Mi gioua di segnar gl' Astri lucenti;
D'Arianna, e Cefeo chiarezze eguali
Ne' l Ciel de gli Aui tuoi miro sicuro;
Vi riconosco Arturo,
Del tuo senno agitar le Rote ardenti,
E con la Libra in man, Vergine Dea,
Del tuo giusto operar vi miro Astrea.

EPODO II.

VEggio hor come in tua mano ardea la Lira,
E come dolce, e vago
Cantaua il Cigno, e vigilaua il Drago,
E in qual parte Orion prendea la mira,
E'l Pegaso vi noto,
Che del tuo nome al Ciel non corse a voto.

STROFE III.

L Vngo parlar m' è tolto
Da nemicò talento, e da fortuna,
Ch' Ignoranza e Penia non vanno in alto:
Ma tù, BVSCIARD, *a tanta lode hor volto,*
Conta tù queste stelle ad vna, ad vna,
Eloquenza oportuna
Non mai d' inuido oblio pauenta assalto:
Ella è ne' labbri tuoi torrente, e fiume,
Che l' Eridano in Ciel vince di lume.

ANTISTROFE III.

S E del grand' Asse al pondo
Soggiace Atlante, e Tolomeo lo tiene
Dipinto in breue carta, ou' ancor dura:
Ben atto più di lor, BVSCIARD, *il Mondo*
Puoi di NICCOLA *alzar su queste arene:*
Dillo Ciel d' ogni bene;
Dillo stupor de nati, e di natura:
Dì, che qual nuouo sole aprendo i rai,
Nacque mortal, per non morir giamai.

EPODO III.

O Ben felice, e fortunato affetto,
Che la gloria ha per segno:
Passa nel conquistarla ogni ritegno,
Si fa naue stellata, Argo il suo petto,
E mostra con ragione
Che doue è l' aureo Vello, iui è Giasone.

NI-

NICOLAI CLAVDII
FABRICII PERESCII
LAVDATIO.

RAECLARE a vobis, & ex ordinis nominisque vestri dignitate factum est, Academici Romani, quòd clarissimo viro Nicolao Claudio Fabricio Perescio, Gallorum humanissimo atque doctissimo, publicos in morte honoreis, funebremque laudationem decreuistis. Si enim pius mos iste a maioribus vestris, maximè ad eos homineis qui de Republica bene meriti essent ornandos, & ad omnem posteritatis memoriam commendandos institutus est: tanta quidem, ac tam *præclara* extant Perescij merita, atque ornamenta, in eam Romanæ Reipublicæ partem, quæ doctrinæ atque humanitatis studia complectitur; vt non solùm labefactatæ rei literariæ inuidiam a Transalpinis nationibus remouisse, sed & ipsorum Romanorum gloriam in colendis artibus adæquasse, vel potius superasse videatur. Omnes enim ex omni ætate, qui in hac ciuitate disciplinas & scientias, vel industria sua illustrarunt, vel autoritate atque liberalitate ornauerunt; si vnum in locum conferantur, cum Perescio minimè videntur comparandi. qui ceteris denique omnibus virtutibus adeo excelluit, vt etiam hoc vno ætas nostra potuerit in omni genere laudis,

dis, cum antiquitate certare. Quo maius mihi, ac difficilius onus impositum esse video; vt ego scilicet mediocri prorsus ingenio, nullo dicendi vsu aut facultate, homo peregrinus; in hoc ornatissimo Romanorum, id est disertorum politorumque hominum consessu, de innumeris, ac propè incredibilibus summi viri laudibus, verba faciam. Quod quidem a me nec confidentia, aut temeritate quadam susceptum est; eruditissimi Academici; sed tum mea in vos obseruantia, qui munus istud honorificentissimo vestro decreto, ad me detulistis; meoque in eos obsequio, qui vt summum in me tenent imperium, ita illorum autoritatem, meo de me iudicio præferre necesse habui: tum verò maximè beneuolentia atque pietate; quæ me ad gratias quas viuo Perescio magnas semper habui, mortuo demum, hoc supremo humanitatis officio referendas, pro eius in me meritorum magnitudine impulit. Cùm enim in patria vitam studijs, quibus vsque a puero deditus fui, maxime accomodatam, viuere mihi per parenteis non liceret; dum me in forum, & ad curiam nolentem trahunt; Lutetia amplissima potentissimaque vrbe sponte carens, ad hanc vestram, in voluntarium exilium venire tandem decreui: ex qua nimirum religioneis, legeis, literas; omnem denique rerum omnium cognitionem, omnem vitæ elegantiam, ad nos olim effluxisse, cùm librorum lectione cognoueram, tum eadem hæc omnia, nunc sub humanissimo sapientissimoque Pontifice, in eâ magis magisque vigere, ex eruditis nostris hominibus intelligebam. quibus potissimùm autoribus, cùm Perescium rerum Romanarum gnarissimum, ex itine-

re

re conuenissem: is me & liberali *hospitio*, atque in intimam accepit amicitiam; & cum tam præclaris de huius ciuitatis *instituto* præceptis, atque ita graui ad literatos primariosque vrbis viros commendatione, Romam ex Prouincia decedentem prosecutus est; vt statim sub meum ingressum, non solùm populi ingenium, publicosque moreis cognouerim, meque eis accomodarim facillime: sed etiã in vestrûm omnium, eruditissimi Academici; consuetudinem me insinuauerim; & quod maximum est, in summorum virorum rei & publicæ & literariæ principum familiaritate, eum qui non nisi claris doctisque hominibus esse solet, locum obtinuerim. Quare impius profectò nedum ingratus, apud vos ceterosque omneis haberer; cùm literatissimos quosque maximè Italos, laudatione post decessum prosequi olim instituerim; si hodierno die omnium doctissimum, mihique patriæ, necessitudinis, & beneficij vinculis coniunctissimum virum, *laudandi munus*, quantumuis arduum ac difficile recusarem. Itaque rem aggrediar magni nominis, magni exempli; nouitatis, admirationisque plenissimam: & quantum eloquentiæ ad id mihi deest; tantundem cùm a singulari mea in præstantissimum virum pietate, perceptique ex eius obitu doloris magnitudine; quæ nonnunquam disertos ac copiosos facit: tum a vestra beneuolentia; Patres amplissimi, vosque ceteri ornatissimi viri; vestraque in me attentè audiendo benignitate, mutuari atque adeo supplere conabor.

Nicolai Claudij Fabricij Perescij vitam; quæ supra huius ætatis hominum captum, moremque putanda est; cum illis antiquorum præstantissimis, ac

beatissimis comparanti mihi ; vna præ ceteris Titi Pomponij Attici, par adeo & similis visa est; vt eam interea, dum ad alia propero, quæ expectationem de Claudij Fabricij doctrina, literarumque studio, a me ab initio concitatam magis expleant, veluti absolutissimam tabulam vobis proponendam censuerim; in qua expressam Perescij ingenij, virtutumque imaginem videatis. Ambo siquidem nobilibus literarumque studiosis geniti parentibus; pueritiam in liberalibus doctrinis, sicut adolescentiam in literata peregrinatione, apud exteros principeis, doctosque viros honoratissimi consumsere. Ambo magnas & amplas in patria gessere amicitias: bonos viros & studiosos, tam ab aliena iniuria, quàm a mutua inter se obtrectatione, necnon ab egestate vindicauere. Domi, in quam vterque omnium ordinum homineis liberaliter inuitauit, plus salis quàm sumtus in victu; velut in cultu non affluentem affectauere munditiam. optimis alioquin omnibus rebus vsi, familia in primis, vt ne pedissequus quidem quisquam esset, qui non & anagnostæ, & librarij munus pulchrè præstare posset. In Republica, quæ vtriusque temporibus varia admodum commutabilisque fuit; ita ambo versati sunt, vt semper optimarum partium essent. honores vero qui in ea sibi patebant, non petierunt: sed ordine quo orti essent, contenti, in vetere vitæ instituto, id est in studijs maximè Philosophiæ atque antiquitatis; suauissimis optimisque moribus, ad senectutem benè beatèque vixere.

Hæc pauca ex multis exempli causa attuli, vt sic deinceps habeatis: omnium Titi Pomponij virtutum, quarum pulcherrima extant in antiquitate monu-

monumenta; maximè temperantiæ, probitatis, atque prudentiæ laudem, cum Perescio esse communem. Quamobrem iam ad illas venio, ad quas dudum festinat animus, quæ Claudij Fabricij adeo propriæ, tamque suæ sunt; vt nemo ex omni ætatum memoria; cum ipso de earum gloria contendere, vel in societatem venire possit. nimirum assiduus ac prope incredibilis labor, egregiaque opera, in omnium magnarum rerum, atque artium scientia, literarumque cognitione percipienda: ardens in eas conseruandas amplificandasque studium, acrisque cura: perpetua denique & constans voluntas, in homineis literatos ornandos; & regia in ea omnia liberalitatis magnificentia. In quibus persequendis, ea veritatis simul, ac breuitatis ratio a me habebitur; vt remoto omni insigni orationis ornatu; simplici ac planè historica narratione, Perescij studium, liberalitatem, & in commentando scribendoque diligentiam, rei literariæ præstitas, *summatim exponam*.

Gens Fabricia, postquam ex equestri ordine, apud quem per tercentos & amplius annos, militari gloria floruerat, in senatum Aquensem cooptata est; ita ingenio & doctrina excelluit, vt non solùm amplissimæ dignitatis, sed etiam summæ eruditionis, in quartam sobolem propagatæ hereditas, vnà cum satis lauta literaria supellectile, ad Nicolaum Claudium Fabricium venerit. Qui cùm auitas *studiorum* maximè, atque doctrinarum possessioneis, non solùm tenere, immo etiam aliquid, atque adeo multum illis addere de suo decreuisset: omnem curam sumtumque posuit, in ornando potissimùm, atque amplificando eo instrumento, quo

in

in optimis artibus comparandis, magno prorſus opus eſt. Quamobrem vbi optimos quoſque libros, primùm ſibi vndique colligendos; deinde auro, purpura, omni denique eleganti & magnifico opere ornandos, per egregios artifices, qui ſuæ domi viuebant, diligenter curaſſet; illoſque omneis diligentius euoluiſſet: nihil quidquam habuit antiquius, quàm vt tota Europa peregrinaretur: non ſolùm ad hominum qui tum viuebant, moreis' ciuitatumque inſtituta noſcenda: ſed vt tanquam in rem præſentem veniens, eaque demum ſubijciens oculis, quæ auditione vel lectione acceperat; vetuſtiora antiquitatis monumenta acerrimè contemplaretur: ac quæcunque inde auferri poſſent, domum ſecum in bibliothecam transferret. Quò primùm iter dirigeret, Italia ſe ſe obtulit: in qua cùm ingenia præſtantiſsima & elegantiſsima, humaniſsimi optimique mores, leges denique præclaræ atque ſalutares nunc vigent; tum verò priſtinæ fortunæ, illorumque omnibus artibus florentiſsimorum temporum, reliquiæ plurimæ ſuperſunt. Luſtratis igitur Liguriæ Etruriæque oppidis, ad hanc veſtram vrbem, velut ad diuini humanique imperij domicilium, & antiquitatis atque humanitatis ſedem, magno itinere contendit. vbi fora, theatra, templa, thermas, arcus, & cryptas; oculis, pedibuſque diligentiſſime permenſus eſt; ſicut obeliſcos, columnas, ſtatuas, æra, marmora, gemmas, atque codiceis; omnia denique priſcæ magnificentiæ, artiumque monumenta; quæ in veſtrorum murorum ambitu, plura quam in reliquo terrarum orbe, atque illuſtriora reperiuntur; attrectauit, excuſſit, & quæcunque potuit, domum abſtulit:

partim

partim maximo pretio emta; partim oblata dataque a doctis hominibus, qui, vt semper Romæ, tum maximè studiosissimorum munificentissimorumque Principum Aldobrandinorum, tempestate, plurimi atque humanissimi fuere. quos omneis, præcipuè Fuluium Vrsinum, & Lælium Pasqualinum, viros in colligendis colendisque antiquitatum reliquijs diligentissimos & maxime industrios; ad admirationem, atque amicitiam adolescens Perescij virtus, eximiaque doctrina traduxit. Eandem expectationem fauoremque Roma Neapolim secum attulit, dum versatur cum Matthæo Capuano Conchanorum Principe, magis literarum amore atq; scientia, quàm sũma dignitate generis fortunæq; claro; ac Marte Gurgustiola, in supremo consilio IV-viro apprimè docto: qui ambo locupletissimos omnium rerum antiquarum thesauros domi habebant. Celebreis præterea Ioannis Baptistæ Portæ, atque Ferrantis Imperati ædeis ibi frequentauit: *quorum ille rerum occultarum*, & quasi a natura *inuolutarum* acerrimus inuestigator, atque interpres: hic custos & conseruator diligentissimus fuit. Et cùm hisce rebus, non minùs quàm antiquitati studium suum, laboremque Perescius impertiret; reconditissimum quemque inuestigauit angulum, non solùm amplissimæ pulcherrimæque vrbis, sed & totius felicissimi illius agri Campani; in quo iucundum, naturæ mirabilibus illic maximè gaudentis operibus, & antiquæ Græcorum, Romanorumque magnificentiæ ac luxuriæ, certamen spectaret. Italiam reliquam, omnemque Galliam Cisalpinam pari diligentia lustrauit: Rauennam ex itinere diuertens, vt inuiseret, cùm funesta illa Go-

thicæ

thicæ barbariæ trophæa, Romani Imperij ruinis imposita; tum maximè Hieronymum Rubeum, istarum antiquitatum, ac medicinæ scribtorem luculentum. Inde Patauium se contulit, inuitatus præsertim fama, quæ de eximia Ioannis Vincentij Pinelli doctrina, eiusque refertißimo omnibus omnium linguarum, atque scientiarum voluminibus Museo, ita tum Europam peragrabat; vt docti homines, antiquos libros in bibliothecam collecturi, vel suos edituri; ex longinquis locis illùc ad eum consulendum venirent. Ibi Perescius aliquandiu moratus est, non tantùm vt in Pinelli domum ac bibliothecam, sed etiam in illius consuetudinem penetraret: in quam se demùm totum dedit; ad eximium eius in literas homineisque literatos ornandos studium, & ceteras omneis viri præstantißimi virtuteis cognoscendas, percipiendasque; quas scilicet imitaretur, & cunctas ipse aliquando rei literariæ, cum maxima ad singulas accesione præstaret. eamque de se spem adeo magnam, ac propè exploratam iam tum illic dederat, vt Paulus Gualdus, vir & suopte ingenio atque doctrina, & intima Ioannis Vincentij familiaritate clarus; in commentarijs quos de eius vita satis eleganteis conscribsit, de Perescio affirmauerit: Aetatem nostram
» si quem Pinello parem ferret, non alium ab eo
» fore, qui Patauij vix dum plenam pubertatē egres-
» sus, eo ardore Pinellum, Pinellique studia fuerit
» complexus, vt ipsi Gualdo, ceterisque doctioribus viris, miraculo esset. Qui quidem homines eruditi, quotquot Patauij tunc ætatem in literis beatißimè agebant; in primis Pinellus ipse, & Hieronymus Aleander, atque Laurentius Pignorius, limato iu-

dicio,

dicio, ficut polita doctrina excellentes, grauissimum hoc egregiæ indolis, a Gualdo tributum Peirescio testimonium, adeo approbauerunt; eamque in illo admirati ita amauere; vt præsenti domum quisque suam, maxima cum hospitalitate patere voluerint; suaque reconditiora, tam quæ in priuatis bibliothecis, quàm in publicis tabularijs, Patauij & Venetijs, vrbe earum ceterarumq; rerum abundantia, florentissima seruarentur. ijdem postea absenti; quod plerique etiam ex reliquis Italiæ, atque adeo Europæ ciuitatibus fecere; de studijs per literas communicauerunt, librosque suos ab ipso, vel in eius nomine edẽdos honoris causa miserunt. Sic florẽs gratia, & hospitijs clarissimorum doctissimorumque hominum, vbi se locupletauit signis, tabulis, nummis, codicibus, ceterisque vetustissimis Italiæ ornamentis; Germania vltimaq; Britannia peregrinari perrexit. Atque ibi quidem plurimas antiquitatis reliquias collegit, nec non existimationẽ, ac beneuolentiam hominum, non solùm in sapientiæ ac literarũ studijs, sed etiam in pictura, architectura, ceterisq; elegantioribus artibus excellentium: quos Claudius Fabricius, illorum operum elegans spectator, vt olim in Italia, ita tum in illis regionibus coluit, ac sicut ceteros omneis viros doctos, ad suam adiunxit necessitudinem. præcipuè Petrum Paulum Rubenium, & ob rerum antiquarum cognitionem, & picturæ, scalpturæ, architecturæque scientiam; quas ex Italia ad Belgas, primus cum pristino splendore atque dignitate, transtulisse videtur: Marcum Velserum rei publicæ apud Vindelicos; & literariæ in tota Germania constituendæ, studiosissimum virum: Io-

annem Barclaium, tum in Britannia, magnam ex doctrinæ, ingeniique elegantia laudem adeptum. Postrema fuit Parisiensis peregrinatio, quam ob librorum optimorum, doctissimorumque hominum copiam ibi affluentem, iterare ei visum est. Prioresq; se dedit Iacobo Augusto Thuano, eiusque celeberrimæ bibliothecæ; ad quam summos viros, ex superiori sæculo, præstantium ingeniorum in Gallia feracissimo superstites, Claudius Fabricius videbat ventitanteis: qui ipsum Thuanum, velut historiæ, ita reliquarum maximarum artium, ac hominum qui eas profiterentur, principem, patronumque optimum, & Gallici imperij, atque maiestatis, acerrimum defensorem, quotidie celebrabant. Post decennium domi consumtum, in recognoscendis literarum, antiquitatisque monumentis, ex tota Europa collectis; iisque in Museum suum, atque in memoriam, quæ ipsi propè diuina fuit, redigendis digerendisq; Lutetiam iterum se contulit, ad versandas vorandasque reliquas bibliothecas: Regiam scilicet, Dionysianam, Victorianam, D. Germani, atque Memmiorum; & studiosos illarum cultores inuisendos; quorum veluti noua soboles illic tum florebat: inter quos, hodie excellunt: Puteani fratres humanissimi, qui apud Thuani filios, patrijs ingenij, virtutisque dotibus ornatissimos, cognatos suos, non solùm eius bibliothecam, sed etiam literas, hominesque ijs deditos, veluti suæ tutelæ ac fidei, Iacobi Augusti testamento commendatos, quibuscunque rebus possunt, iuuant & mirabiliter ornant: Nicolaus Rigaltius, politiore doctrinæ iudicijque elegantia, & incorrupta Latini sermonis integritate, omni-

bus antecellens: cui nos si modò quicquam in hoc genere literarum aliquid profecimus; id totum debere gloriamur: Petrum Seguierium, Henricum Memmium, atque Hieronymum Bignonium; viros magis doctrina, eximioque suo in literas studio, quàm supremis Galliæ purpuræ honoribus illustreis, breuitatis causa omitto. Sirmondum relinquo, Petauium, Morinum, Mersennium, Burdelotium, & Valesium, aliosque propè innumerabileis, ex summa doctrina, præclarissimisque suis scriptis, maximè claros: quorum omnium animos, atque voluntates sibi conciliauit Claudius Fabricius, & ad suos, id est ad rei literariæ vsus coniunxit. Atqui non præterire nequeo Gulielmum Varium, non minus eloquentiæ ac Philosophiæ studio, ceterisque maximis virtutibus, quam sanctissima cum hoc nostro Attico amicitia, Marco Tullio comparandum. Is ex quo Perescium in Senatum Aquensem, cuius ipse princeps erat, legit: continuò in consuetudinem eius se dedit, sic vt prorsus vna illic vixerint; nec vnquam postea passus sit eum à se separari. Quare cùm in aulam a Rege euocatus esset, ad annuli signatorij custodiam: quod summum est apud Gallos togati hominis fastigium: eum illuc secum duxit; vnum esse in tota Gallia dignum existimans, quem contubernalem, & consiliorum in Republica atque honorum adiutorem sociumque haberet. Huius porro gratia Perescius nulla ferè in re vsus est, nisi in deprecandis amicorum, hoc est doctissimorum virorum, aut periculis aut incommodis; & studiorum ratione procuranda: ad quam præter cetera egregia ornamenta, id demum maximè contulit: vt se autore, quamplurima vetustissimorum codi-

codicum copia, Regis nomine compararetur; ad supplendam atque amplificandam Parisiensem bibliothecam: quæ omni tempore, ad omnium vsus ita patet; vt ex ea maximè, præclariora antiquarum doctrinarum monumenta, in dies eruantur. Quo autem potissimùm beneficio, se a Vario ornatum voluit, id vnum propè fuit; vt vetustissima curiarum, templorumque tabularia, in omnibus Galliæ oppidis, sibi ex eius autoritate inuisere, atque excutere liceret. Cum ab opibus alioquin, & honoribus consectandis tam esset alienus, vt sæpius repudiauerit a Vario vltro oblatos. qui cùm Claudium Fabricium in amplissimum, pristinæque dignitatis apud Gallos maximè retinentem, Antistitum ordinem cooptari vellet: vix ab eo tandem impetrauit, vt mediocre acciperet sacerdotium. Mortuo Vario, qui suam omnem, vt ita dicam, antiquariam supellectilem, amicissimo studiosissimoque viro legauit; & testamenti tabulas, illius fidei atque autoritati commendauit: domum Museumq; suum diu desideratum, spectabat Perescius. cùm ecce sub ipsum a Parisiensi aula discessum, ad Romanam denuò ex itinere inuitatur: optatissimo nuntio de noui Pontificis creatione, Maphæi scilicet Barberini Cardinalis. Siquidem hunc ante pontificalia insignia, perinde ingenij doctrinæque, ac sanctitatis in Republica Romana principem, ipse tam bene nouerat; procurataq; olim simul atq; iterum, diuinorũ illius poematum editione, alijsque officijs demeruerat; vt cùm nuntius, qui Regem ante omneis de ea re certiorem facere vellet, obuio Perescio tantùm dixisset, virum Romanorum Principum eruditissimum, eique

amicissimum, in mortui Pontificis locum suffectū; ipse continuò, Maphæum ad gubernacula Reipub. sedere intellexit; cum incredibili lætitiæ voluptate. Præuidebat enim literarum studia, in lucem atque splendorem sub doctissimo Pontifice reuocatū iri, studiososque, vel ex vltimis terris, ad aulam Barberinam celebrandam, ornandamque; honorum ac præmiorum spe aduolaturos. Ad quam temporum literarumque felicitatem, oculis saltem vsurpandam, ac Pontificem sui studiosum adorandum, Romam ab amicis non inuitus attrahebatur. Sed profectionis causam, ambitionem, a cuius vel suspicione abhorrebat, potius quam officium, visum iri nolebat: & postquàm ex Circes insula, tanto labore tandem soluisset, si cantibus Sirenum illiceretur, vt apud eas hæreret veritus est. quare in suam tandem Ithacam, ad optatissimum studiorum portum, se ex longa peregrinatione recepit. Tunc enimuerò Perescij Museum ac tota domus, ex *præsentis domini regali* propè liberalitate; qua videlicet non solùm in literas, earumq; instrumenta ornanda, sed maximè in studiosos homines iuuandos colendosque, deinceps vsus est; ipsâ Alcinoi Regiâ, & magnificentior, & hospitalior euasit.

Delectum Romanæ aulæ florem, illùc aliquantò post Cl. Fabricij accessum, secum aduexerat Franciscus Barberinus Cardinalis; qui a Pontifice ad iustissimum fortissimumque Galliæ Regem, Legatus mittebatur. Porro autem hunc, ac nobilem eius comitatum, lautè adeo atque splendidè accepit *Perescius*, vt cum ipsis Regibus de magnificentia certare visus sit; admiratus veneratusque in iuuentutis Principe, cùm maturam patrui Pontificis

pru-

prudentiam, atque sanctitatem: tum maxime singularem literarum scientiam, & erga homines eruditos voluntaté. Atque ob illas adeo excellenteis primarij iuuenis virtutes, ei vsque ad extremum vitæ spatium, ita omne officium cultumq; tribuit; vt nullus ferme ex Gallia in Italiam traijceret, cui non tantùm literas obseruantiæ sicut eruditionis plenas, ad eum perferendas traderet; sed & libros, plantas, atque animalia rara peregrinaque, ad locupletissimæ bibliothecæ Barberinæ, hortorumq; ornamentum. Cui vicissim humanissimus Princeps, maximas semper habuit gratias, & eadem epistolarum frequentia, similibusque muneribus retulit. Haud minori obseruantia, ornatissimos & doctissimos quosque, ex celeberrima Legati cohorte coluit Perescius: Cassianum Putealem ante omneis, virum ob generis, virtutum, atque eruditionis claritudinem, summis laudibus honoribusq; dignum; cum quo, morum elegantissimorum, & in optimas arteis, earumque cultores, prolixæ naturæ similitudine, sibi coniunctissimo; de omni studiorum suorum ratione, familiariter deinceps communicauit; item cum Ioanne Baptista Donio, qui ob ingenuitatem, aptumq; ad omnium magnarum rerum scientiam ingenium, fuit ipsi charissimus. Harum amicitiarum ibi tum, sicut Romæ demum aliarum; conciliator fuit Hieronymus Aleander, vir optimis artibus, summisque ornamentis præditus, & ab adolescentia, Fabricij amantissimus; qui nobilem eius, plenamque dignitatis atque sapientiæ domum, præstantissimaque studia, tunc ita miratus est; vt vnum omnium mortalium maximum, atque felicissimum Perescium, palam deinceps

ceps prædicare soleret: sæpiusque cogitauerit, ex aula atque ipsa vrbe, ad eius suauitatem, pretiosissimumq; literaturæ thesaurum fruendum, Aquas Sextias migrare. Quò deinceps omnes principes viri, qui Reipublicæ causa, ex Italia in Galliam, vel illinc ad hanc prouinciam traijciebant, ex itinere diuerterunt: vt hominem conuenirent, penes quem erant commentarij, acta, & reconditiora regnorum instrumenta; quique regionum situs, descriptiones temporum, populorum origines, leges, fœdera; bella; Regum virorumque primariorum *stirpeis*, cognationes, atque successiones optimè nouerat: sic vt nemini fundi, domusque suæ ratio fuerit, quàm illi orbis nostri status, atque conditio notior. Omnes item cuiusuis ordinis, ac nationis homines, magnarum peregrinarumq; rerum studiosi, illùc se conferebant, ad ipsum celeberrimumque eius Museum inuisendum; in quod præclara raraq; omnia collecta, sub vno aspectu cernere erat; quorum conspiciendorum causa, antea mortales vniuersum terrarum orbem peragrabant. Illa siquidem propè cuncta, secum ex peregrinationibus domum attulerat; tam ipse Perescius, quàm frater eius Palamedes Fabricius Vallauesius, vir humanissimus; qui ambo in studiorum, domestici victus, reique familiaris communitate, ita extra simultatem ad senectam vixere, vt nunquam alter cum altero in gratiam redierit. Ad ea porro, noua quotidie comportabantur, non solùm è tota Europa, sed ex Asia, Africa, India, atque nouo orbe: cùm vetus hic noster, eius inexhaustæ discendi auiditati non sufficeret: ita vt nemo ex vltimis terrarum oris, ad has nostras appelleret,

ret, quin illùc inueheret plaustra, atque nauigia, rerum, natura aut arte admirandarum. has enim in singulos dies ad eum mittebant, homines in celeberrima quaque illarum prouinciarum vrbe, ac portu delecti; quorum opera, ad ea omnia diligentissimè comparanda, infinito sumtu ipse vtebatur. Et cum isti homines, sua quantumuis arguta sedulitate, Perescio cumulatè satisfacere nequirent, sæpius ipse alios domo misit, ad omneis maris Ægæi insulas, montem Atho, Bysantium, Alexandriam, & ad miserandas illas Memphis, atque Carthaginis reliquias: qui suo nomine atque ære conquirerent, præter res alias nouitate mirabileis, præcipuè vetustissimos codices, Græcos, Hebraicos, Arabicos, Persicos, Coptos, Æthiopicos; denique cùm cetera Asiaticæ atque Africanæ antiquitatis monumenta, tum maximè priscorum Principum Ægyptiorum corpora, pretiosissimis odoribus, medicaminibusque condita. in quo profectò celebrata illa veterum Pergamenorum, Alexandrinorumque Regum, nec non Gallorum nostratium, in bibliothecas magnificentissimè ornandas studia, regali planè animo æmulatus esse videtur. Ad suam hanc bonarum artium officinam, & sapientiæ virtutisque diuersorium, omneis literarum elegantiorumque artium studiosos, peregrè aduenienteis, non solùm benignè admittebat Perescius, & bibliothecæ suæ totum eis explicabat thesaurum; sed diutissimè illic retinebat, honesto ac maximè liberali acceptos hospitio: quibus demum discedentibus, aliquot codices, nummos, & alia, quæ ad eorum studia magis apta videbantur; omnia itē quæ ipsis opus fuerant, ex sua re familiari largissi-

mè dabat: quemadmodum ceteris propè omnibus literatis hominibus absentibus, sibi nomine tenus notis, quidquid in literaria, atque antiquaria sua supellectile erat, quod ipsis, in lucubrationibus, adiumento fore arbitraretur, vltro nec petẽtibus, sæpiusque talium rerum ignaris mittebat. Si quid domi non esset, quod alicubi lateret, vt id quoquo modo ad illos perueniret, suaq; deinceps quæ præ manibus haberent opera, polita perfectaque ederent; nulli labori aut impensæ parcebat. Quos verò peregrinationes, rerum antiquarum, aut naturalium perquirendarum causa, parare audiebat; ipsis commendatitias literas, iumenta, atque viaticũ de suo curabat: & ad eas suscipiendas, multos ijsdẽ conditionibus vltro oblatis inuitauit. Omneis denique, quos solo literarum virtutisque studio, & fortunæ iniuria calamitosos esse sciebat; quibus rebus indiguerunt adiuuit, ære alieno oppressos leuauit, vel illos optimatibus diligenter commendabat, ac multa illis sæpe impetrauit, cùm apud omneis paullò humaniores Europæ Principes, maximam gratiam autoritatemque obtineret: præsertim apud Eminentissimos Celsissimosque viros, qui Gallici imperij clauum hodie tenent, quippè qui, pro suo singulari literarum amore, atque scientia, doctos in oculis, auribus, atq; complexu habent; & quæ sua est regalis magnificentia, atque magnanimitas; eos omnibus omnium ordinum hominibus, in beneficijs honoribusque tribuendis, anteponunt. Beneficæ prolixæque adeo Perescij naturæ testeis oculatos, & ab ea ipsa locupleteis, citare possum: non tantùm ex hac vrbe, istoque consessu; sed vel ex vltima Syria, immensaque Libani

altitudine, Amiram doctissimum apud Maronitas Antistitem; ex Magna Græcia magnum Philosophū Campanellam; & multitudinē aliorum, ex alijs prouincijs infinitam. Innumerabilia item liberalitatis, ac magnificentiæ exempla, vobis referre haberem: vix de Rege, nedum de senatorij ordinis, censusq; homine credibilia. Cùm tamen, quod propius miraculo quam fidei est, ipse quadraginta millia sestertiùm nummùm, hoc est vnciam vnam ex tota redituum summa, in hanc solam vestram vrbem, singulis annis erogaret; quod & in ceteras Europæ celeberrimas, eum fecisse existimandū est; partim in libros, aliaque huius generis munera, hùc ad amicos mittenda; partim in codices, statuas, æra, marmora, quæ hic in dies eruebantur: vel eorum saltem exemplaria, & imagines pictas fictasue: aut in cera, gypso, vel charta madente impressas, sibi comparandas. Sed temporis me ratio; eruditissimi Academici; vt vela contraham, portumque tandem respiciam monet. Verumenimuerò, vester iste vultuum ardor, animorumque intentio, sine dubio a me contendit, vt munus promissi omne conficiam; quo me vobis probaturum recepi, Claudium Fabricium longè omneis superasse; non solùm singulari in literas studio & largitate; sed quod demum maximum est, indefesso labore incredibilique industria, in commentando atque scribendo, de maximis quibusque artibus: quarum profectò, nullam partē intactam reliquit.

Historiam Prouinciæ Galliæ Narbonensis; hoc est patriæ suæ, pluribus magnisque voluminibus conscribsit; diligenter adeo, vt siue antiquitatem, siue leges, pacem, vel bella, & Reipublicæ con-

uersio-

uersiones spectes; nihil est quod in illis desideres. Nobilium eiusdem Prouinciæ familiarum origines, suæque separatim, alijs voluminibus contexuit. et cùm gens Fabricia Pisis oriunda esset; vnde ante quadringentos annos, bellica laude florēs, in Galliam propagata est; Pisanam, ipsamque adeo Italicam antiquitatem; cuius summus amator semper fuit; iisdem libris præclarè illustrauit. multa seorsim recondita, in commentarium referens, de Gothicis Regibus, qui Italiæ imperium obtinuerunt, ex antiquis nummis petita; sicut de Gallicis, quorum originibus propaginibusque, nimia vetustate obscuratis, maximam attulerat lucem. Omnium denique rerum, quæ magnæ ac memoria dignæ, sua ætate gestæ sunt; venustissimos, ac plenissimos scribserat commentarios. Philosophiam, cui potissimùm naturali, mirificè deditus erat, suis etiam scribtis exornauit, atque amplificauit. Si quidem elegantem confecerat librum, de ludicris illis naturæ *operibus, quæ certis* regionibus e terra effōdiuntur: scilicet de lignis rebusq; ceteris, a sua in lapidis, vel aliam naturam degenerantibus: de vastis item, immanibusque illis Gigantum, vt vulgus opinatur, ossibus; quorum magnam vim, ex longinquis locis, sibi aduehendā curauerat. multa de illis, vt erat homo emunctæ naris, falsa odoratus. Plantarum vero peregrinarum; Indicarum in primis, singularem propè vniuscuiusque pertexuerat historiam; nondum tentatis experimentis illustratam: cùm ipsas arbores, non solùm in stirpeis generis planè diuersi; sed in cornua, capita, aliasq; viuentium animalium parteis, prospero euentu inseuisset. Quorum animalium naturam, modumq;

& pondus, vel ipsorum elephantorum, diligentissimè explorauerat; & singula eorum membra, etiã hominum, manu sua dissecuerat: oculos præsertim vastissimarum belluarum, atque cetorum; quos vsque ad vltimas Gadeis, homines quæsitum mittebat. vnde cùm de ceteris corporis partibus, tum de admirabili oculorum fabrica, atque munere, noua prorsus, & a nemine hactenus visa, literis consignauit. In Mathematicis illustrãdis, non minus industriæ posuit: seque ad astrologiam potissimùm, ætate prouectior ita dederat, vt altissimam turrim, magno illarum artium instrumento refertam exstruxerit; vbi nocteis serenas, in astrorum contemplatione peruigilabat. quorum non solùm altitudines, magnitudines, vel motus diligenter obseruabat; sed in illorum materiẽ, ipsamq; adeò naturam, acri acie penetrabat; per vitrea illa specilla; quæ nouo ac verè cœlesti inuento, remotissimas obscurissimasque rerum species, ad oculos dilucidè perspiciendas reuocant: quibus perindè verum vsum ac nomen, inuenit Galilæus Galileius, rerum superarum atque cœlestium, acer & verè lynceus contemplator, Fabricioque nostro amicissimus. Eo instrumento Perescius tam ceterarum errantium stellarum, quam ipsius Lunæ, varias facies, ac tenuissimas quasque, quæ in ijs apparent, notas & quasi maculas, sedulò inspectas, sibi depingi, ac in tabulas incidi voluit; & suas de ijs perpetuas obseruationes literis mãdauit. adeò vt noster hic terræ orbis, nemini notior fuerit, quã fuere Perescio cœlestes, præsertim illius, vt veteres Italiæ sapientes loquebantur, ἀντίχθονες. cuius prætèrea defectiones, ipse tam obseruabat, quàm

per

per omneis Mathematicos, attentiùs obseruandas curabat. non vt Deæ, cuius veluti alter Endymion, assiduus formæ spectator, atque mirator erat, laboranti succurreret; sed vt vrbium, portuum, atque insularum, rata certaque, & a quatuor extremis cœli cardinibus, & a se inuicem interualla, inde reperire, atque constituere posset: receptosque itinerum, atque nauigationum errores tolleret. res a solis hactenus, iisque vno aut altero, maximis Regibus tentata: quam ad felicem exitum a Perescio tandem perductum iri spes fuit. accuratas enim earum defectionum obseruationes, in celeberrimis veteris, nouique orbis oppidis, faciendas curauit: quarum omnium accuratissimam, atque vt Perescij verbum vsurpem, palmarem, Neapoli a Ioanne Camillo Glorioso, homine in Mathematicis disciplinis excellenti, sibique amico, venisse ipse aiebat. Ad hæc autem omnia, assiduè vtebatur opera Petri Gassendij, rerum cœlestium atque Philosophiæ scientia, *Galliæ* facilè primi, & Nicolao Cl. Fabricio intimi; sic vt domi per plureis annos, vnà cum ipso coniunctissimè vixerit; atque illic extremum eius exceperit spiritum. qui demum mortui nomen atque virtutem, grata memoria prosecutus, animum ad commentarios de Perescij vita scribendos appulit: easque parteis quas olim mihi sumseram, ab homine eruditissimo, atque amicitiæ consuetudine, mihi maximè deuincto, præoccupatum iri lætor. immo verò etiam de ea re, æternæ Fabricij memoriæ gratulor. Operā eius in vestra antiquitate, scribēdo restituenda, præclare positam, Academici, non queo silentio præterire: cùm nulla veterum Romanorum vtensilia,

nulla ornamenta, in eius manus venerint, habuit porrò domi pleraque, de quibus scribtum non reliquerit; omnium autem vberrimè, atque diligentissimè, de ponderibus, mensuris, tripodibusq; antiquorum. Ommitto alia, quæ in reliqua literatura effecit opera. Eius tantùm epistolas, in admirationis cumulum addam, quæ quidem sunt ita multæ atque eruditæ, vt si nullum aliud scribtionis genus vnquam attigisset: vniuersum tamen omnium doctrinarum, & liberalium disciplinarum orbem impleuisse, dici potuerit. Nullum enim adeo præclarum vel rarum, in bonis artibus nasci potest argumentum, de quo Perescius consulens vel consultus, ad eruditissimum quemque non scribserit; doctè, frequenter, & copiosè admodũ, vt omneis omnium prouinciarum vrbeis, suis non dicam epistolis, sed voluminibus oppleuisse videatur. Atqui vt sciatis me nõ laudatoriè, sed Latinè loqui; qualeis & quantas ad hanc vrbẽ missas habeatis, exempli causa, nunc adeo ex me cognoscite. Extant propè innumeræ ad VRBANVM VIII. Pontificem Maximum, & Franciscum Barberinum Cardinalem, illam bonarum artium cognationem, quam in ambobus optimis, doctissimisq; Principibus omnes admirantur, complectentes. extant ad Cæsarem Baronium, & Ioannem Franciscum Vidium Balneum, Cardinaleis: Iosephum Mariam Suaresiũ, Antistitem: Christophorum Puteanum, & Constantinum Caietanum; omneis magnarum artium scientia insigneis; de religione rebusque diuinis: sicut de humanis atque historia; ad Vidum Bentiuolum Cardinalem, & Augustinum Mascardum; eius artis non solùm in hac vrbe, sed in tota Ita-

lia facilè principes. de naturalibus verò, iisq; occultioribus ac magis peregrinis, ad Cassianum Putealem, & Petrum Vallensem; vtrumque tam huiusmodi doctrinæ, quam ceterarum magnarum rerum laude abundantem. Extant de literis quas humaniores vocant, linguisque tam veteribus, Europæis, Asiaticis, atque Africanis, quàm recentioribus, Gothica, Cantabrica, Prouinciali atque Italica; ad Lucam Holstenium, Gabrielem Naudæum, Leonem Allatium, Vincentium Nogueram, & Federicum Vbaldinum; viros in ijs summos, atque perfectos. itẽ ad Franciscum Boncompagnum Cardinalem, Vincentium Iustinianum Marchionẽ; Mariam Felicem Zachiam, & Alexandrum Rondaninum eius maritum, Stephanum Gualdum, & Claudium Menetrium; homines in antiquitatis reliquijs inuestigandis, conseruandisq; diligentissimos: de statuis, nummis, gemmisque veteribus. tum etiã de codicibus antiquitùs scribtis: ad summos pariter viros, *Scipionem Cobellutium* Cardinalem, & Nicolaum Alemannum: quos vnicè dilexerat Perescius; huiusque demum mortui benignitatem, in aperiendis bibliothecæ Vaticanæ thesauris, vehementer postea desideraut. Homines in omnibus doctrinis præstãtissimos agnoscitis, Academici; qui eò libentiùs nunc a me citati, ac veluti recensi sunt, quòd propè omnes, sicut ipse Perescius, in hanc amplissimam lecti olim Academiam: ordinis nostri splendorem, atque gloriam illustrarũt, atque in dies amplificant. Porro eandem, maioremque epistolarum vim, non solùm ad reliquas Italiæ vrbeis; Patauium maximè, ad Licetum, Rodium, Argolium, & Thomasinum; homines in artibus

tibus quas profitentur magnos : ſed etiam Mantuam Carpetanorum, Lutetiam, Oxonium, Lugdunum Batauorum, Louanium, Auguſtam, Vindobonam, & ad alias vtriuſque orbis celeberrimas vrbeis, claris doctiſque viris maximè florenteis, perinde ac Romam, ab eo veniſſe exiſtimate. Quibus quidem epiſtolis, non tantùm Tranſalpinas atque Ciſalpinas, ſed etiam ceteras omneis Europæas, ac barbaras nationes; humanitatis, & doctrinæ commercio miſcuit, atque conſociauit: ſic vt bonas arteis, & vniuerſa earum inſtrumenta; quæ in bibliotheca ac mente ſua repoſita, ad omnium vſus inde promebat; inter illas demum genteis fecerit cõmunia. Quare de Fabricij doctrinæ præſtantia, aut Muſei amplitudine atque dignitate; ex ipſius ſcribtis, ceteriſq; antiquorum monumentis, quæ in eius domo extant, minimè eſt iudicandum: ſed potiùs ſic habendum, nullas in terræ orbe celebreis eſſe bibliothecas, in quibus celeberrimæ illius Pereſcianæ, pars aliqua non reperiatur; nullos libros noſtra ætate, ſcribtorum ad faſtidiũ feraci, in lucem fuiſſe editos, qui non Pereſcij doctrinam, ſicuti nomen præ ſe ferrent.

Fingite vobis animo, Academici, omniũ ſtudioſorum vnum aliquod veluti corpus, in quo Claudius Fabricius, vice fungeretur partis illius in medio quietæ, cui alendæ reliqua membra, ſuo labore omnia quærunt; cuiuſque viciſſim haud ſegne miniſterium eſt, nec magis alitur, quàm cetera alit: adeo vt vniuerſa ſtudij atque doctrinæ pabula, ab omnibus ſibi vndique conquiſita, atque congeſta, inſaturabili legendi, diſcendique auiditate vorans, & acri ad meditationem, ſcribtionemque ar-

dore maturè conficiens, in ſuccum & ſanguinem verteret; quem in omneis demum parteis, ad ingeniorum alimenta, pariter diuiſum redderet. niſi potius Pereſcium, illuſtris illius, atque immortalis corporis animam fuiſſe dicamus; quæ totum moderaretur, ſingulaſque eius parteis, vi ac numine ſuo conſeruaret, atque augeret. Numen dixi, Academici: is enim qui ſat breuis, ſeptem & quinquaginta annorum, vitæ partem alteram peregrè, & in aula tranſegit, alteram in curia, ad ſenatoria munera, bis quaque die diligenter obeunda; tot tamen ac tam illuſtria, ſui in literas ſtudij atque largitatis, ad æternam poſteritatis memoriam, monumenta reliquit, libroſq. & epiſtolas, opera manuque ſua plureis; quàm alij longæui homines, & priuato otio abundantes legere ſolent; Latinè, Italicè, & Gallicè diligenter conſcribſit: is inquam, mihi ſanè ſupra hominem putandus eſſe videtur. Hanc porro diuinam Nicolai Claudij Fabricij Pereſcij animam, nunc mortalis ſui corporis compagibus recluſam, ſuperas ſedeis capeſcere, & in æterna illa ac coeleſti domo, ætatem quam hic nobiſcum beatam duxit, inter ipſos diuos beatiſſimam agere, vos Academici Romani, exiſtimare par eſt; & eam omni honore, qui Heroibus tribui ſolet, afficere. præterquam enim quòd ſumma integritate, atque innocentia vixit; præterea Romanæ religionis, cæremoniarumque maximè colens, & ad extremum ſpiritum retinentiſſimus fuit. pro aris delubriſque fortiter certauit; vt ad illa plurimos reduxerit, ex iſto hominum genere, qui nouis atque alienis obſtricti religionibus, ab hac antiquiſſima atque ſanctiſſima declinauerunt; vel apud illos, rei literariæ viros, non ſine ſpe victoriæ

adortus. Quamobrem erga hominem, de Romana Republica tam multis nominibus optimè meritũ, in decoranda eius morte grati estote, Academici; & sicut eam, iam publica laudatione esse honorandam putauistis; ita quidquid præ ingenij, facundiæque meæ, nec non temporis angustijs, minùs ex amplitudine, atque dignitate argumenti, oratione exsequi potui; id demum in præsentia, ornatissimis, optimisque vestris versibus præstate; in posterum verò, Heroi nostro, diuturnam pro breui vita memoriam reddite: & quod ipsi gratissimum facturi estis, illius studiorum veluti hereditatem adite, & constanter tenete. Vos autem, Patres amplissimi; ad eam ad quam vocati estis Reip. procurationem, vt excellentissimas omneis Nicolai Claudij Fabricij virtutes, maximis & in omni genere laudis eminentissimis (quales sane estis) Principibus imitandas adhibetis: pergite porro vt facitis; atque ita in primis diuinum eius studium, regalemque liberalitatis magnificentiam imitamini, in eas arteis promouendas, quibus omnis vitæ honestas, elegantia, ipsaque adeo humanitas constituitur, atque continetur; nec non in homines qui eas colunt amandos, ornandosque honoribus ac beneficijs; quæ sancti illi, atque religiosi maiores vestri, in ipsos præcipuè collata voluerunt. Indignum siquidem esset eos iacère, quorum opera, atque vigilijs, summum a Deo datum, hominum generi, literarum bonum maximè viget; sed prorsus digni sunt, qui apud vos gratia, atque autoritate floreant. Si quidem principes viros, de se suisque virtutibus benè meritos, æternis scribtorum suorum monumentis, ad immortalitatem consecrant. Quare minimè audiendi sunt, quidam homines nihili,

hili, qui etsi numerus tantùm in procerum aulis, & fruges consumere nati sint, illic tamen vt vacua Belidum dolia, leuitate sua versatiles, & vanitate cassum atque inane sonantes; maximas faciunt turbas, clamoresque ac risus edunt, tam in hominum literatorum ingenium moresque, quàm aduersus ipsarum literarũ vsum, atque dignitatem. Literatis nihil innocentius aut temperantius; Patres amplissimi; vt potè qui studium & tempus omne, quod isti vel ambitioni atque auaritiæ, vel rebus ridiculis atque turpibus dant; in maximarum, optimarumque contemplatione consumunt: nec sunt vt isti vocant, difficiles aut morosi; sed acres rerum æstimatores: non contumaces & superbi; sed res homine ingenuo indignas, nec facientes nec perferentes: non obscuri; sed modesti: non denique rustici aut agrestes; sed antiqui & contrà, vnde etiam artes quas profitentur nomen inuenere, humani. Literæ verò, quantùm non ornamenti solùm, sed & præsidij in ciuitatibus bene constitutis afferant, vel ex hac vestra clarè patet, quæ vt olim afflicta, per earum neglectionem fuit; ita nunc doctissimus sapientissimusq; Pontifex verè COELESTI DONO, ac diuino munere ipsi donatus; causa est quòd viget hodie vestra Respublica, quòd floret, quòd beata est, quòd denique, cum ceteræ terrarum orbis partes, bellorum aliarumque calamitatũ tempestatibus agitentur; vna hæc (quod ei Deus Optimus Maximus proprium, ac perpetuum faxit) in pace, atque in otio conquiescit.

filij, qui etsi numerus tantùm in procerum [illegible] [illegible] tamen vt [illegible] [illegible], & van[illegible] [illegible] maximè faciunt tur[illegible], tam in hominum [illegible], quam aduersus [illegible]. Literatis [illegible] amplis[illegible] omne, quod [illegible] vel rebus ridicu[illegible] lis atque [illegible] in [illegible]rum, optima[illegible]rumque [illegible]: nec sunt vt isti vocant, [illegible] acres rerum [illegible]: sed res [illegible] nec pe[illegible]: non denique [illegible], vnde [illegible] artes [illegible] inuenere, hu[illegible] Literato [illegible] lum, sed & præsidij in ciuitatibus bene constitutis [illegible] quæ [illegible] per eorum [illegible]: ita nunc doctissimus sapientissimusque Pontifex verè [illegible], ac diuino munere ipsi donatus: cum est quód viget hodie vestra Respublica, quód floret, quód beata est, quód denique, cum cæteræ terrarum orbis partes, bellorum aliarumque calamitatũ tempestatibus agitentur; vna hæc (quod ei Deus Optimus Maximus proprium, ac perpetuum faxit) in pace, atque in otio conquiescit.

ΩΣ ΕΠΙ ΠΟΛΑ ΕΜΟΓΗΣΑ